

TAKAISIN JÄÄSKEEN

MITÄ JÄÄSKESTÄ OLI TULLUT

Neuvostoliitto asutti nopeasti suomalaisilta autioksi jääneen Karjalan. Alueelle tuotiin Kalininin (nykyisen Tverin), Vologdan, Arkangelin, Jaroslavlin ja Valko-Venäjän asukkaita. Jääsken ja Viipurin piiriin asutettiin alussa etenkin Vologdan alueen väkeä. Toisen maailmansodan lopullisesti päättyttyä etenkin pahoin tuhoutuneen Valko-Venäjän alueelta saapui työläisiä metsätöihin Karjalaan. Monet heistä jäivät pysyviksi asukkaiksi. Ajan mittaan väkeä alueelle muutti myös koko Neuvostoliiton alueelta. Stalinin määräyksestä suomalaiset paikannimet muutettiin venäläisiksi vuonna 1948. Ensosta tuli Svetogorsk, Jääsken kirkonkylästä Lesogorskij, Antrean aseman alueesta Kamennogorsk, Kirvusta Borodinskoje ja Vuoksenrannasta Ozerskoje.

Karjalankannas luokiteltiin rajavyöhykkeeksi, eivätkä sinne asettuneet asukkaat saaneet muuttaa paikkakunnalta toiselle tai liikkua Kannaksen alueella vapaasti. Alue oli suljettu. Ulkopuolisilla, edes Neuvostoliiton asukkailla, ei ollut alueelle asiaa ilman vaikeasti saatavia erikoislupia. Entisen kihlakunnan alueelle kasvoi kaksi suurempaa asutuskeskusta, Svetogorskin teollisuuskaupunki, jossa vuonna 2005 oli 15 500 asukasta, ja Lesogorskin kaupunki, jossa vuonna 2005 oli noin 6 000 asukasta. Maaseudulle perustettiin kolhooseja ja sovhooseja.

RAJA AVAUTUU: KOTONA JÄÄSKESSÄ

Jo 1980-luvun lopulta alkaen pääsy luovutetuille alueille oli jossakin määrin mahdollista. Neuvostoliiton romahtaminen vuonna 1991 avasi lopulta rajan tavalliselle matkustajalle. Karjalaiset lähtivät suurin joukoin katsomaan entisiä kotiseutujaan. Vajaassa viidessäkymmenessä vuodessa paljon oli muuttunut. Jääski näytti tutulta, mutta silti vieraalta. Kyliä ja taloja oli kadonnut tai ne olivat muuttuneet kerrostalolähiöiksi. Jääski näytti unohdetulta ja rapistuneelta. Jos kotitalo oli pystyssä, siinä asuivat vieraat. Kotitalon uudet asukkaat ottivat kotiaan katsomaan tulleet suomalaiset usein ystävällisesti vastaan. Muita tärkeitä käyntikohteita olivat kirkot ja hautausmaat, jonne suvun jäseniä oli haudattu. Kihlakunnan kirkoista vain Vuoksenrannan kirkko oli pystyssä, sekin pahasti rapistuneena. Hautausmaat olivat joko kadonneet, tärveltyneet tai ne oli otettu uuteen käyttöön venäläisten hautausmaina. Kävijöiden mielissä virisi halu hoitaa ja kunnostaa entisiä kotipitäjänsä kirkkokumpuja ja kirkkomaita.

Maalaismaisema

Rajan taakse jäänyt Jääski näytti tutulta, mutta silti vieraalta. Kuva Jääsken Tollan kylästä vuodelta 1990. Kuva Imatran kaupunginmuseo.

Vuoksen rannalla

Rajan avauduttua myös uudet sukupolvet, jotka olivat kuulleet vain kertomuksia sukunsa asuinsijoilta, pääsivät näkemään ne omin silmin. Kotitalosta saattoi löytyä vain pensaikon sisällä oleva kivijalka. Karjalan luonto oli kuitenkin sama. Kuva Jääski-seuran ensimmäiseltä matkalta rajan taakse vuonna 1990. Kuva Kaija Linnahalme.

Kotona Karjalassa

Rappusilla Aili Finni (vasemmalla), Kaija Linnahalme ja Nina Dantsukova (oikealla). Ailin aviomiehellä Adam Finnillä ja Ninalla on sama kotitalo. Adamin perhe siirtyi perheineen evakoon Joutsenoon ja Ninan isä muutti Finnien entiseen taloon Jekaterinburgin läheltä vuonna 1945. Ninan isä teki päivätyönsä Rouhialan voimalaitoksella. Finnit asuvat nykyään Joutsenon Korvenkylässä ja Nina Pietarissa. Kesäisin tavataan usein kotitalolla Jääskessä. Kuva Kaija Linnahalme.